

Het Het Sinte-Pieterke Sinte-Pieterke Kalken

Mededelingenblad van de Stichting Sint-Pietersfeest Kalken
19de jg., nr. 09, p. 2571-2586

SINT-PIETERSFEEST **28-29 juni 2008**

Ierse avond met optreden van BALLATHUM.

v.u.: Stichting Sint-Pietersfeest Kalken, p.a. Kruisenstraat 70, 9270 Kalken

Inhoud

Editoriaal	2572
Naklank van de academische viering 19 april 2008	2574
Voor een veilige editie van het Sint-Pietersfeest	2575
Afwijking van de geluidsnormen tijdens het Sint-Pietersfeest	2575
Programma activiteit na activiteit	2576
Tentoonstelling foto's en documenten <i>Kermis in Kalken</i>	2578
Spotnaam voor de Kalkenaren: de Unkerzakken	2579
Herberg <i>In Congo</i> wordt afgebroken ...	2582
... en het schoolhuis in de Kouterstraat krijgt opnieuw glans	2584
Inschrijvingsstrook maaltijd zondagmiddag	2585
Tombola werkjaar 2008	2585
Fietszoektocht Met Vlag en Wimpel	2585
Overzicht van het programma	2586

Editoriaal

De viering van een jubeljaar zorgt voor een aantal uitdagingen waarbij niet alleen het aantal medevierders en bezoekers belangrijk is, maar zeer zeker ook de symboliek en de inzet om samen tot iets moois en memorabel te komen.

De viering *Twintig jaar Stichting Sint-Pietersfeest Kalken* was gekoppeld aan het fenomeen “kermis”. Het deed ons heel veel deugd dat de lokale scholengemeenschappen op maandag 21 april een bezoek brachten aan de tentoonstelling *Kermis in Kalken*. De interesse van de leerlingen uit het vijfde en zesde leerjaar en hun leerkrachten was hartverwarmend.

Hartverwarmend was evenzeer de enorme toeloop op de zondag van Molekenskermissen. Wij willen iedereen daarom bedanken: de bezoekers, de deelnemers aan het oldtimergebeuren, de medewerkers allerhande en de sponsors. Een speciaal woordje van dank aan de familie Van de Velde – De Plus (voor de organisatie van de devotionaliabeurs) en aan Matthias, Laurens en Thomas voor de organisatie van de tweede oldtimerbrommerrondrit!!!

Een toevallige vondst kan een enorme voldoening geven. Zo dook even vóór Molekenskermis een tot dan toe onbekende fotopostkaart van het Sint-Pietersfeest op¹.

Illustratie 2. Deze postkaart van het Sint-Pietersfeest van 1911 te Kalken werd ontdekt even vóór Molekenskermis 2008.

Op onze website kunnen geïnteresseerden onder de webpagina “20-100” heel wat info over kermissen en Kalken in het algemeen bekijken en downloaden. We besteden op onze website heel veel aandacht aan iedereen die vanuit onze dorpsleefgemeenschap bijgedragen heeft tot het in stand houden en het opnieuw leven inblazen van gemeenschapsgebeurtenissen.

Ter voorbereiding van het Sint-Pietersfeest werd tijdens de voorbije weken gewerkt aan wat we het Sint-Pieterspleintje noemen. Dat zal niet alleen ons, maar ook iedere dagdagelijkse gebruiker van het pleintje én de omwonenden ten goede komen.

---

¹ Een verzameling van 36 andere genummerde of gedateerde fotopostkaarten voor de periode 1909-1911 verscheen in een naslagwerk ter gelegenheid van tien jaar Stichting Sint-Pietersfeest: VAN DE SOMPEL A., *Het Sint-Pietersfeest op de wijk De Kruisen te Kalken tijdens de twintigste eeuw: van verguisd en geprezen volksfeest naar een feest voor iedereen! Bijdrage tot de geschiedenis van een wijk en van het Kalkense volksleven*, Kalken, 1999. Van het boek resten nog enkele exemplaren. Kostprijs € 20,00.

Naklank van de academische viering, 19 april 2008.

Heel wat inspanningen werd vergde de opstelling van het decor voor de academische viering in openlucht op de rand van de Kruisenstraat en de Koffiestraat.

We bedanken voor de medewerking aan de voorbereiding en de academische viering zelf: de Koninklijke Harmonie St.-Cecilia Kalken, Muziekatelier Kalken vzw, Reuzencomité Kalken, Robert Bracke, moderator Karel Bosteels, muzikant en praatgast André Baert, Hendrik Temmerman, Paul De Landtsheer, Feestcomité De Keille, Didier Valcke en de kermisattractieuitbaters.

Centrale gast was kermiskenner bij uitstek Michel Follet. Moderator Karel Bosteels praatte met hem onder andere over zijn kermispassie, de huidige toestand van het kermisgebeuren en het restauratieproject van een kermisshommel.

Tot slot bleek Michel gemakkelijk te verleiden tot een ritje om het kermismolentje.

Illustratie 3. Michel Follet en André Van De Sompel na een ritje op het kermismolentje van de familie De Smet.

Met een aantal powerpointpresentaties werd honderd jaar kermisgeschiedenis in Kalken in het licht gesteld en ook al onze sponsors kregen een ereplaats.

Voor een veilige editie van het Sint-Pietersfeest.

Met het oog op een zo veilig mogelijk verloop van het Sint-Pietersfeest voor de omwonenden en de bezoekers vroegen en verkregen we een aantal toestemmingen.

Een tijdelijk politiereglement.

Het college van burgemeester en schepenen van Laarne heeft in zitting van 29 mei 2008 een **tijdelijk politiereglement** aangenomen betreffende het Sint-Pietersfeest.

We nemen hierna de bepalingen ervan op:

Zaterdag 28 juni 2008.

Afsluiting van de Kruisenstraat van aan de Noordenbos tot ongeveer het terrein van FCHO Kalken voor alle verkeer van 19 tot 24 uur. De toegang tot de Noordenbos vanuit de Koffiestraat blijft verzekerd. Omleiding via Jozef Van De Veldestraat en de Mouterijstraat.

Zondag 29 juni 2008.

Afsluiting van de Kruisenstraat van aan de Noordenbos tot ongeveer het terrein van FCHO Kalken voor alle verkeer van 11.30 tot 23 uur. Dat betekent dat de Noordenbos, de Kruisenstraat en de Koffiestraat niet voor het doorgaand verkeer kunnen gebruikt worden. Omleiding via Jozef Van De Veldestraat en de Mouterijstraat.

Bovendien wordt er van 8 tot 18 uur voor de deelnemers aan de motorentontmoetingsdag een **parkeerzone** ingericht. Die parkeerstrook loopt van Kruisenstraat nr. 4 tot Kruisenstraat 17.

Afwijking van de geluidsnormen tijdens het Sint-Pietersfeest.

Bij besluit van het college van burgemeester en schepenen van Laarne werd een afwijking inzake geluidsnorm toegestaan voor zaterdag 28 juni 2008 tot 03 uur en voor zondag 29 juni 2008 tot 23 uur.

Programma Sint-Pietersfeest activiteit na activiteit.

Hoogtepunt in het feestjaar (twintigjarig bestaan van de Stichting Sint-Pietersfeest Kalken) is het Sint-Pietersfeest van zaterdag en zondag 29 juni 2008 in en rond de feesttent in de Kruisenstraat te Kalken.

Er zijn vier belangrijke thema's:

- de **Ierse avond**
- de **motorenontmoetingsdag**
- diverse **optredens** en
- de **tentoonstelling** *Kermis in Kalken*.

Tijdens de Ierse avond staat het optreden van de groep rond Philippe Robrecht centraal (Ballathum). Ierse dranken, een whisky-tasting en Ierse maaltijdproevers zorgen voor de omkadering.

De Ierse avond start om 19 uur, Ballathum treedt op vanaf 20 uur en vanaf 23 uur is er een dansavond. Wie Philippe Robrecht en de zijnen al aan het werk gezien en gehoord heeft, weet dat ze voor de gepaste ambiance kunnen zorgen.

Zondagmorgen worden motorrijders voor de tiende keer verwelkomd voor een toeristische rondrit van ongeveer 180km. Tot 14 uur kan ingeschreven worden en van 8 tot 11 uur wordt ontbijt (spek met eieren) geserveerd. De rondrit is beprijd en we zorgen eveneens voor een roadbook. Henri, Dirk en Nico hebben heel hard aan de nieuwe toeristische rondrit gewerkt.

's Middags is er beenhesp met frietjes en groenten naar believen en het Wichels Coctailtrio zorgt voor de gezellige sfeer.

De covergroepen Streetloft (16uur) en The Melodance Band (19uur) zorgen voor de vrolijke noot met alomgekende en prettige ambiancemuziek.

Voor de kinderen zorgt van 14 tot 17 uur Creafun vzw voor de professionele begeleiding bij het springkasteel, de circustechnieken, het ballonplooiën en de schminkstand. De kinderen krijgen voor een eerder symbolische bijdrage van twee euro enkele uren speelplezier en een drankje.

Van 14 tot 20 uur kan men in het zaaltje van Den Après Sport terecht voor de documenten- en fototentoonstelling rond *Kermis in Kalken*.

Wie op zondagnamiddag zin heeft in een pakje frietjes, die kan ook bij ons terecht.

Reken er op dat zaterdag en zondag 28 en 29 juni een heleboel mensen klaar staan om het beste van zichzelf te geven tijdens het jaarlijkse Sint-Pietersfeest!

Illustratie 4.

Het Wichels Coctailtrio zorgt voor de vrolijke noot tijdens de maaltijd op zondagmiddag 29 juni 2008.

Zij spelen op aanvraag en aan tafel.

Illustratie 5.

De plaatselijke covergroep Streetloft zet op zondagnamiddag met muziek uit het hart de traditie van goede, gekende en genietbare muziek verder.

Illustratie 6.

Zoals vorig jaar sluit de West-Vlaamse Melo dance band het Sint-Pietersfeest af.

Tentoonstelling foto's en documenten ***Kermis in Kalken.***

Feesten en openbare feesten zijn van alle tijden. We krijgen daar, voor wat onze gebieden en de feestbeleving bij het gewone volk betreft, vooral pas voor de 16de – 17de eeuw kleurrijke verslagen in de vorm van schilderijen van Vlaamse meesters zoals bijvoorbeeld Pieter Breughel II (1584-1638), Jan Breughel (1568-1625) en David Teniers II (1610-1690). Zij schilderen figuren van alle leeftijden en van verschillende sociale klassen tijdens kermissen en bruiloften.

Muziek, zang, dans, toneelvoorstellingen, spelen en ommegangen of processies waren even zoveel voorbeelden van (openbare) feest- en kermisbeleving in Vlaanderen.

In de document- en fototentoonstelling *Kermis in Kalken* gingen we voor de 19de en 20ste eeuw na of en op welke manier die thema's behouden en ingekleed werden².

---

² De foto- en documenttentoonstelling *Kermis in Kalken* werd voorgesteld ter gelegenheid van Molekenskermissen te Kalken op 19 en 20 april 2008.

Illustratie 7.

Georgette Breynaert, bewoonster van en herbergierster op de wijk De Kruisen was een graaggeziene gaste op bruiloften en kermisactiviteiten tijdens de jaren 1950.

Muziek was en is een belangrijk onderdeel van elk al dan niet openbaar feest.

Spotnaam voor de Kalkenaren: de Unkerzakken.

Over het ontstaan en de betekenis van de bijnaam van de Kalkenaren, Unkerzak, bestaan weinig of geen geschreven documenten.

De informatie die hierna volgt, is het resultaat van de inhoud van één geschreven bijdrage uit de publicatie van de Geschied- en Heemkundige Kring Jan Broeckart uit Wetteren (uit 1954 indien ik me nu niet vergis) en een aantal gesprekken en getuigenissen die ik de voorbije twintig jaar heb verzameld.

Nogal wat spotnamen voor een bepaalde groep mensen hebben betrekking op voedingsgewoonten of ook soms het gebrek aan bepaalde voedingsmiddelen.

Er zijn meerdere verklaringen, bedenkingen en/of veronderstellingen.

1. We moeten er van uit gaan dat de spotnaam Unkerzakken ongetwijfeld een pejoratieve betekenis heeft.

2. Het woorddeel “zak” kan dan verwijzen naar een persoon met een bepaalde eigenschap. In dit geval zou dit zijn: iemand die zich op een bepaald moment hoofdzakelijk of veel voedt met unkerpap. Eenzelfde verklaring kunnen we vinden in de bijnaam van de Brusselaars die men *kiekefretters* noemt en de Wetteraars die men soms wel eens *haringfretters* noemt.

Die naamgeving kan haar ontstaan vinden in het feit dat men de gewoonte om zich met een bepaald voedingsmiddel te voeden in het belachelijke wil trekken of dat men wil accentueren dat andere voedingsmiddelen te duur of onbeschikbaar zouden kunnen zijn. Zo hebben ook de Wetteraars een gelijkaardig fenomeen: tijdens de oorlog was er niet zoveel ander ingevoerd voedsel dan haring beschikbaar. Men noemt daarom haring ook een Wetters biefstuk. We moeten er aan toevoegen dat in gans het Vlaamse land tijdens WO II veel haring werd aangevoerd als voedsel voor de bevolking, ook in Kalken. Er zijn verhalen dat de haring op de vloer van de kantschool werd gegoten bij levering.

De afgeleide betekenis van *x-fretters* kan misschien ook wel gezocht worden in de verklaring dat iemand zich als belangrijk voordoet zonder daar eigenlijk veel reden toe te hebben.

Voor wat de bijnaam van de Overmerenaars betreft, de *smouters*, die zou wel eens kunnen te maken hebben met het verwijt dat zij op kosten van een ander een voedingsrijk product bekwamen. *Smouten* dus in de betekenis van goed leven op andermans kosten.

Wat unkerpap dan is, vernamen we in een artikel uit 1954: het is karnemelk met brokken roggebrood gekookt, zonder toevoeging van bijvoorbeeld suiker of zout omdat die stoffen eerder duur waren. Volgens dat artikel is unkerpap dus een zeer eenvoudig recept dat waarschijnlijk vooral door het armere deel van de werk- of landbouwbevolking zal gegeten zijn (zowel bijvoorbeeld tijdens of na het werk op de akker of in de meersen). Een andere vergelijkbare papsoortbenaming zou kunnen zijn: slijtpap (verwijzend naar een soort pap die meegenomen werd tijdens de werkzaamheden van het slijten van vlas).

Vandaar dat de scheldnaam kan ontstaan zijn in de periode van en na de belangrijke voedselcrisis van de periode 1840-1860 in het ganse Vlaamse land.

We moeten er tevens vanuit gaan dat die scheldnaam aan de Kalkenaren door buitengemeentelijke personen toegekend werd en misschien wel als vergelding voor het benoemen van bewoners van andere dorpen door de Kalkenaren. Een veronderstelling temeer dat het om een pejoratieve betekenis gaat.

Een verklaring voor het woorddeel “unker” ligt niet zo direct voor de hand.

3. Sommigen geven als verklaring van het woorddeel “zak” gewoon een of ander recipiënt waarin de unkerpap opgeborgen werd op weg naar het werk in de fabriek of naar het land en/of de meersen om er landbouwactiviteiten uit te voeren.
4. Een andere mogelijkheid is de volgende. De hierna volgende verklaring zou echter betekenen dat de scheldnaam betrekking zou hebben op de welstand van een deel van de bevolking. Rijke boerenzoons hadden de gewoonte om tijdens een avondje uit of tgv de kermis gedroogde paardenmest mee te nemen om aan een mogelijk lief te kunnen aantonen dat ze van goede komaf waren. Die gedroogde stukken paardenmest werd in sommige streken (onder andere in Lede) “unker” genoemd. In dit geval zou de verklaring verwijzen naar een persoon of “zak” die kwam *stoef* met zijn goede komaf.
5. De verklaring voor het woorddeel “unker” als onderdeel van de omschrijving “hunkeren naar iets” lijkt helemaal niet realistisch.

Persoonlijk geef ik de voorkeur aan de verklaring onder punt 1, al heb ik, zoals boven gesteld, in geen enkele oudere getuigenis enige bewijsvoering gevonden.

Wie nog andere verklaringen heeft, mag deze gerust doorspelen en toelichten.

André Van De Sompel

Herberg In Congo wordt afgebroken...

Wie een dezer dagen in de Koffiestraat passeerde, merkte dat de woning nr. 49, op de hoek met de Kouterstraat, wordt afgebroken. De woning werd kort vóór 1887 gebouwd op de westelijke oever van de Steenbeek.

Volgens de verkoopaffiche deed de woning dienst als herberg. De toenmalige uitbaters of eigenaars vonden inspiratie in de naamgeving van die herberg in het feit dat 1885 een onafhankelijke Congostaat werd gevormd als bekroning voor het streven naar koloniale expansie door koning Leopold II.

Openbare Verkoop
DER HERBERG
IN CONGO,
TE CALCKEN-KOFFIJSTRAAT.

De Notaris **TIBBAUT** te Calcken,
zal, ten verzoeke van wie het behoort, openbaarlijk ver-
koopen :

EENIGE KOOP.

*Een HUIS, wezende een herberg in Congo, met
schuurken en stalleken, alles onlangs nieuw gebouwen, ge-
staan en gelegen te Calcken, nabij het dorp, aan de Kof-
fijstraat, behoud op het veld industriaal sectie C. N^o
1037n, groot van gronde 2 aren 50 centiares; palende
oost de Beek, zuid de Koffijstraat, en west Ad. Eckman.*

Bewoond door Th. Cotman, zender voorzieder.

ZITDAGEN :

INSTEL DIJNSDAG 24 MEI) 1887, telkens
VERBLIJF ID. 7 JUNI)
om 11 ure namiddag, ter te verkoopen herberg.
1 1/2 uren Instelpenning te winnen.

Willems, Drukk. GR. VAN CUYCK-HATTEB.

Illustratie 8.

Reproductie van de
verkoopaffiche van herberg
In Congo, met zittagen in
mei en juni 1887.

De woning en herberg was
recent gebouwd en was de
eerste woning op die hoek
van de Koffiestraat die over
de Steenbeek gebouwd was.
De woning – herberg werd
toen bewoond door Th.
Cotman.

Origineel in verzameling
Marcel Meys.

De woning of een deel ervan, werd niet altijd gebruikt als herberg. Wie er sinds de bouw ervan allemaal woonde, hebben we voor een groot deel – en enkel voor de twintigste eeuw - kunnen achterhalen. De exacte data van de bewoning van de hierna genoemde bewoners kon niet achterhaald worden.

Hier volgt de lijst:

1. Buyle Henri Joseph (1876-1959) x Troch Marie Elodie (1865-1918).
2. Vermeiren Joseph (1868-1941) x De Fré Leontine (1865-1919) xx Herrebaut Cordula (1889-1946).
3. Drie ongehuwde zussen van de familie De Coene: Leontine (1875-1948), Romanie (1876-1961), Augusta (1879-1947) bewoonden de site zonder er herberg te houden. Vermoedelijk was dat tijdens de periode 1930-midden de jaren 1950.
4. Waeghemans Raphaël (1915-1982) x Haentjens Lisette (1925-2002).
5. De Bruycker Jules (°1941) x Boone Denise (°1941).
6. Van Gyseghem Joseph (°1948) x Meganck Maria (°1948).
7. Van Laere Cyriel (°1943) x De Weerd Lisette (°1944).
8. De Coster Valère (1930-1986) x Naessens Chantal (°1944).
9. Braeckman Ludo (°1952) x Schack Linda (°1954).
10. Geerts *Koek* Jan (1939-1983) x De Clercq Jeanine (°1952).

De herberg droeg verschillende benamingen. Voor de bewoners-herbergiers 1 en 2 werd geen herbergbenaming gevonden.

Tijdens de periode 1930-1948 was in de woning geen herberg gevestigd.

De herbergiers nr. 4 hielden herberg *Cambrinus* open. Onder nr. 5 stond de herberg gekend als *The Black Sea*. De herbergiers 6 tot 8 keerden terug naar de benaming *Cambrinus*. Ludo Braeckman doopte de herberg dan weer *Den Dzompel*. De laatste herbergiers (nr. 10) hielden het bij de oude herbergbenaming *Cambrinus*.

Illustratie 8. Cambrinus als symbolische koning van het bier.

Illustratie 9. De afbraakwerkzaamheden aan de vroegere herberg
(volgende bladzijde).

Omstreeks 1980 hield het herberg-houden op die site op te bestaan terwijl de woning verder verhuurd en bewoond werd.

De woning werd midden 1986 aangekocht door de familie Closse – Blancquaert. Het gebouw werd daarna nog bewoond tot midden 1999.

... het schoolhuis in de Kouterstraat krijgt opnieuw glans.

Illustratie 10.

De ommuring van de “koer” van het schoolhuis maakt deel uit van de afwerking van het schoolhuis van de gemeentelijke school te Kalken.

Het schoolhuis maakt deel uit van een schoolcomplex dat in 1876-1877 werd gebouwd in opdracht van het gemeentebestuur van Kalken.

Inschrijvingsstrook maaltijd zondagmiddag 29 juni 2008, 12 tot 14 uur:

Beenhesp met frietjes en groenten, naar beleven.

Ondergetekende

.....
schrijft in voor de maaltijd van zondagmiddag 29 juni 2008 met
.... volwassenen x € 12,00, ... kinderen 6-12 jaar x € 6,00 en
..... kinderen jonger dan 6 jaar (gratis) en betaalt hierbij de
som van € .....

handtekening

Tombola werkjaar 2008.

De trekking van de gratis tombola op de steunkaarten heeft plaats op donderdag 26 juni 2008. De uitslag wordt opgenomen in het parochieblad Kalken. In elk geval wordt de uitslag over gans Kalken bedeed tijdens de eerste twee weken van juli 2008.

Periodefietszoektocht tot 21 september 2008.

Nog tot Kalkenkermiszondag 21 september 2008 loopt een periodefietszoektocht die ingericht werd in het kader van Met Vlag en Wimpel, Feest in Kalken, 2008.

Deelnemingsformulieren voor de tocht in Kalken over ongeveer 23 kilometer zijn verkrijgbaar in al de Kalkense herbergen!!! Kostprijs slechts € 2,50.

Algemeen overzicht van het programma.

Zaterdag 28 juni 2008. Ierse avond.

19 uur.	Aanvang Ierse avond met whisky-tasting, Ierse dranken en Ierse culinaire specialiteiten.
20 uur.	Optreden Ballathum.
23 uur.	Dansavond.

Zondag 29 juli 2008.

08-14 uur.	Tiende motorenontmoetingsdag.
12-14 uur.	Beenhesp met frietjes en groenten.
12.30-14.30 uur.	Optreden Wichels Coctailtrio.
14-17 uur.	Kindernamiddag met Creafun vzw, professionele begeleiding.
14-20 uur.	Tentoonstelling <i>Kermis in Kalken</i> .
16 uur.	Optreden Streetloft.
19 uur.	Optreden The Melodance Band.

Met medewerking van gemeentebestuur Laarne, de gemeentelijke technische dienst, de politiezone Laarne – Wetteren – Wichelen, de provinciale uitleendienst Oost-Vlaanderen en feestcomité De Keille.

2008	20 jaar Stichting Sint-Pietersfeest Kalken 100 jaar Sint-Pietersfeest op de wijk De Kruisen http://www.sintpietersfeestkalkenbe.eu	
-------------	---	--